

Des del cor de la pintura

Assaigs d'art i de recerca estètica

Domènec Corbella

Des del cor de la pintura

Assaigs d'art i de recerca estètica

Domènec Corbella

Índex

Pròleg, per Jordi Berrio 9

Presentació i justificació 13

Escris docents: metodològics i representatius

Quatre peces duals 19

Entendre Miró 22

Barcino et Florentia in nova pictura 25

Sobre metodologies pictòriques actuals 28

Iniciativa i individualitat de l'art jove 32

Proximitat de la pintura piemontesa i la catalana 33

La ciutat: un món per descobrir 35

El espíritu en la creatividad artística 37

Sobre el pintor docent 43

Escris a manera de crònica

L'escultura sublimada 49

El menhir de Gombau d'Oluja 51

La vall del Corb 53

Escris d'artista: assaigs d'art i de recerca

Senzillesa, vacuïtat i capacitat de suggeriment 57

«Uvas y vides» 58

Un passeig per l'estany 61

La pintura: entre l'acció i la quietud	62
«Suite La Verema»	73
Miratges habitables	75
«Lux lucida»	77
Memorabili sguardi sulla Toscana	78
«Paesaggi sereni»	82
Dani Jané, el silenci entreteixit	84
«El desert»	86
L'esperit de les llums ('Aufklärung')	88
«Paysages essentiels»	90
L'emozione del creare	97
L'univers flotant de Ján Labant	100
«Barukhá habaá», Janet Shapero	102
La dansa de Tat	104
Los montes de Mata	107
Paisajes despojados	113
Paisatges de terra en dins	115
Pels camins mudables de la pintura	118

Pròleg

En Domènec Corbella pinta, ensenya i reflexiona sobre pintura i sobre la sensibilitat estètica en general. Com a pintor, té una molt llarga trajectòria que ha estat valorada pels seus crítics; d'altra banda, és un pedagog, atès que, des de la seva càtedra a la Facultat de Belles Arts, ensenya els joves a resoldre el desafiament que sempre representa enfrontar-se a un suport impol·lut i atorgar-li vida en omplir-lo de contingut; finalment, reflexiona sobre la seva obra i també sobre la dels altres. De tot això, aquest llibre, que recull els seus treballs confegits durant anys, n'és una mostra fefaent. A partir d'aquí, crec que correspon de preguntar-nos: quin és el veritable Domènec Corbella? O bé, si tots tres són ell, quin situariem en primer lloc? Sense cap mena de dubte, jo diria que tots tres, car, articulades d'alguna secreta manera, el conjunt de les expressions de la seva personalitat formen una unitat que es manifesta plenament en les actuacions que realitza.

En els textos que el lector trobarà a continuació, hi ha un intent de mostrar i, per tant, de transmetre, a través de les paraules pensades i escrites, allò que l'artista en general, i ell particularment, sent en realitzar la seva creació. Perquè parteix de la base que, si bé la pintura pot manifestar millor el que hi ha a l'interior de l'artista, la raó expressada amb mots també ho pot intentar fer, per

bé que sigui d'una altra manera i, probablement, a un nivell inferior de tensió poètica. És per totes aquestes raons que, en la lectura que ve a continuació, es pot afirmar que hom trobarà una mena de traducció de les pulsions artístiques als llenguatges naturals. Dit d'una altra manera, tindrà resumides les seves preocupacions estètiques, argumentades lingüísticament i no perceptivament, però sempre fent l'esforç d'atorgar metafòricament cos i color a les proposicions que confecciona. D'altra banda, com a conseqüència d'aquesta concepció de la creació amb finalitats estètiques, el lector també tindrà a les seves mans la mostra de com el nostre artista fa la crítica de l'obra de tercers, ja siguin alumnes o autors consagrats. Cal assenyalar que és en aquests comentaris que trobem plasmada, d'una faísó molt clara, a través de mots escrits, la manera que té d'entendre les obres pictòriques i els racons més íntims de les personalitats dels seus autors. A més, en unes ocasions, hi podem trobar pulsions que ultrapassen les creacions estètiques i que s'endinsen en les relacions personals i en altres viatges cap a un univers metafísic i un tot oriental. De resultes de l'experiència que li proporciona el seu treball, del repàs que fa d'artistes diversos i dels coneixements que serveix del món de la creació en general, ens ofereix una visió personal de la majoria dels temes que en els nostres temps ocupen i preocupen els qui viuen immersos en l'àmbit embriagador de les formes pictòriques o els qui simplement s'hi interessin.

Jo diria que la creació artística sempre ha basculat, dialècticament, entre la representació del món circumdant real o imaginat i l'exteriorització de les pulsions internes dels artesans i dels artistes. En les diferents etapes que ha viscut el que normalment coneixem com a història de l'art, unes vegades ha predominat sobre l'altre un dels dos extrems en tensió, però sense fer desaparèixer mai

el contrari. Això vol dir que l'interior de l'artista i el món natural i social en el qual viu s'agermanen en unes proporcions diverses que resten expressades en les seves creacions. En el cas de Domènec Corbella, l'obra que ha confegit en les diverses etapes de la seva carrera ha estat marcada pel predomini del factor intern, espiritual, tal com ell ens diu en ocasions. Aquí cal remarcar que, segons el meu parer, la seva espiritualitat deriva fonamentalment de la condició d'home mediterrani que agermana, en aquest cas, l'espiritualitat catalana amb la italiana del Piemont o de la Toscana i que s'ha vist, no sé si completada o aprofundida, per les formes de sentir orientals, les quals l'han ajudat a ser més ell mateix. Aquest procés d'aprofundiment de la personalitat li ha permès de fugir de la compartimentació pròpia de la cultura occidental i avançar cap a una mentalitat integradora que procuri l'harmonització de l'entorn viscut i de l'interior sentit. El seu món circumdant està format fonamentalment pel paisatge i també, però potser a una escala menor, per l'espai ciutadà; però no hem d'oblidar que sempre es tracta d'una natura interioritzada, viscuda, sentida i, per què no dir-ho, racionalitzada. Les vivències que li ha proporcionat el paisatge, des de sempre, s'han vist aprofundides per les influències esmentades de l'estètica oriental. De tot això, podem arribar a la conclusió que pintar és un diàleg amb un mateix i també un combat, una tensió entre el que és interior i l'exterior que té una innegable dimensió estètica si l'artista és capaç de copsar-la i representar-la.

Com a pedagog, afirma, d'una manera contundent, que s'han acabat els temps en què el mestre imposava els camins que havien de seguir els alumnes. Estem instal·lats, i no sols en l'art, en un relativisme absolut. Seguint l'esperit dels temps, es mostra clarament contrari als mètodes que pretenen dirigir els alumnes que senten la pruija de ser artístiques, cap a les representacions pures

i simples, encara que puguin tenir una finalitat més o menys estètica. En canvi, valora positivament que s'estimuli la personalitat activa dels alumnes a través de pautes motivadores més que no pas de receptes tancades i iguals per a tothom. Considera que en l'art no hi ha veritats absolutes i això proporciona raons per tal de procurar que cada alumne segueixi el model que més convingui a la seva personalitat i, encara millor, el seu propi model.

En definitiva, som al davant d'un conjunt de textos que argumenten d'una manera racional les exigències d'intimitat emotiva que regeixen les bones obres artístiques. Una de les síntesis que es poden fer de les posicions que defensa aquí i en la seva obra pictòrica és que la racionalitat i la sensibilitat en les proporcions justes són els requisits essencials per a una creació artística reeixida.

JORDI BERRIO

Doctor en Filosofia i professor de sociologia
de la Universitat Autònoma de Barcelona

**Escrits docents:
metodològics i representatius**

Quatre peces duals²

Les quatre peces seleccionades per la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona per a la seu expositiva del Museu Comunal de Rimini es caracteritzen pel seu caràcter dual: abstracció-figuració i objectualització-minimalització. Cal assenyalar que aquesta duplicitat no ha estat pas escollida intencionadament, sinó que obeeix a una eventual conjunció de peces proposades pels estudiants mateixos, recollint els suggeriments dels professors responsables de les àrees de pintura i escultura de les especialitats respectives.

Sigui com sigui, el resultat no podia ser més paradoxal, si tenim en compte que, en tan poc espai i amb tan pocs participants, es poden revisar quatre corrents estètics tan fonamentals de l'art contemporani mitjançant una tria que tanmateix creiem que respon

2 Presentació publicada amb el títol «Dualitats contraposades en la pintura i l'escultura de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona», al catàleg *Attention, Art!: Ipotesi a confronto 2, dipinti, sculture e installazioni di giovani autori*, Crottammare (AP), Stamperia dell'Arancio, 1992, amb motiu de l'exposició d'obra d'estudiants de la Facultat de Belles Arts i d'altres acadèmies de belles arts italianes als llocs següents: Villa Berloni-Almerici, Candelara di Pesaro; Galleria Comunale d'Arte Moderna, Rimini, Ex Magazzini del Sale, Cervia.

a la tradició plàstica catalana. Confiem que se sabrà copsar així des del litoral adriàtic de la comuna Mediterrània.

Sols un gran ofici pot fer possible que la matèria, mitjançant la factura o la textura, aporti els relleus més subtils i sensibles dels suports que en Josep Lluís Sánchez és capaç d'aconseguir pacientment i hàbilment. El color, però, no és menys important. Els pigments, en el seu estat més primigeni, convenientment seleccionats, aglutinats i, a la vegada, impregnats en la mateixa massa de la matèria, arriben a uns nivells de variables sensibles de matisos molt rics.

L'informalisme de Sánchez pren la direcció estilística més pura o austera i, per tant, silenciosa o misteriosa. Si es pot parlar de ritme o de gest, aquest està intel·ligentment camuflat per la capacitat lírica que s'obté de la compenetració del color amb el suport i en allò més matèric que és capaç de sensibilitzar-lo.

Altrament, en Miquel Prat, amb la mateixa sinceritat i simplicitat de l'anterior, aconsegueix, en canvi, desenvolupar tot un altre llenguatge que es manifesta en la utilització subjectiva i personal d'una figuració d'arrel expressionista. La presència iconogràfica de motius necrològics, constant en ell, no té pas una intenció melancòlica; al contrari, respon a una exaltació de l'home. La consciència vivificant d'aquest fet es visualitza mitjançant l'ús timbradament directe que fa del color, tot jugant a l'ensem un paper simbòlic molt important. En Miquel Prat sintetitza l'exponent de la recreació més plena de llibertat i, per tant, també més buida de tot allò que significa tradició academicista.

En l'àmbit escultòric, la peça de la Pilar Arnau s'inscriu dins dels plantejaments més purs del producte artístic minimal. La Pilar es basa en coses tan simples com les relacions més elementals de l'espai circumdant: la dialèctica, i a la vegada binomi, exterior-inte-

rior. Ella mateixa es manifesta interessada per l'anomenada realitat oculta, per l'origen de les coses i per la capacitat de misteri que comporta aquesta dialèctica. «La simplicitat de formes no vol dir necessàriament simplicitat de vivència artística...», ens justifica encertadament R. Morris en relació amb la percepció de l'espai. La Pilar sembla haver après aquesta lliçó, o simplement ho entén així perquè, d'una manera natural, anteposa les preocupacions vivencials a les estrictament estructurals. Cal dir que la seva peça forma part d'un conjunt de quatre que anava acompanyat de dos escrits que es referien a la metàfora: un text d'Umberto Eco i un poema de Federico García Lorca. Com podem veure, doncs, la neutralitat aparent de l'escultura en realitat és més complexa del que sembla.

Contràriament, l'aportació escultòrica de Peidro s'emmarca dins de l'anomenada autonormativa del món de les coses, sense renunciar a la dinàmica sensorial. La seva intenció és obrir un diàleg entre les diferents realitats, les que viu quotidianament i les que viu escultòricament. Es nodreix del seu entorn més immediat, industrial i tècnic, filtrat pels records d'una infantesa que creix paral·lela a moments tan singulars com els coneguts per la cursa espacial. L'objecte que proposa forma part d'un conjunt que participa d'una manera constant en els records comuns d'uns anys en què més que mai es tingué una fe ingènua en l'autosuficiència de l'home. El diàleg obert ens ha de servir per a comprendre una mica més la nostra quotidianitat, ens declara ell.

En resum, l'anàlisi intenta aglutinar, en quatre perfils, quatre camps d'actuació que en aquests moments viuen els nostres estudiants des de Catalunya: la pràctica pictòrica informal, la figuració reinterpretada avantguardísticament, l'evocació constructiva minimal i el despullament de la realitat quotidiana de l'artefacte.